

Universitätsbibliothek Paderborn

**R. P. || Lvdovici || De Ponte Vallis-||Oletani, È Societate ||
Jesv Theologi.|| De || Christiani hominis || Perfectione In
Qvo-||libet eius Vitæ genere.|| Tomi Qvatvor.||**

Quorum argumenta ex S. Rvth Historia præcipué desumpta

In Qvo Agitvr Nominatim De Sacerdotibus, Confessarijs, Magistris siue
Doctoribus, Concionatoribus, Episcopis & alijs Prælatiſ, eorumque
Ministerijs - In ſeptem Tractatus distributus ...

Puente, Luis de la

Coloniæ Agrippinæ, 1629

Cap. IX. Industria ac dexteritas Confessarij ad excitandum in Pœnitente
dolorem, timorem, & pudorem de peccatis.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-45750](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-45750)

magno cuidam amico, ac dixerit, se damnatum, eò quòd non habuisset verum de peccatis dolorem; nec propositum abstinendi & se emendandi, si conualesceret.

CAPVT IX.

INDVSTRIA AC DEXTERITAS CONFESSARII
ad excitandum in Pœnitente dolorem, timorem, &
pudorem de peccatis.

ON MINORI DEXTERITATE OPVS EST CONFESSARIO ad reparandam & curandã dispositionem Pœnitentis, sentientis magnam cordis duriciem circa dolorem peccatorum: sine quo tamen Sacramentalis absolutio non potest suum effectum sortiri. Solet autem hæc cordis duricies ex aliqua trium radicum prouenire:

Primum ex defectu fidei, quæ est semimortua, nec apprehendit legitime peccati lethalis grauitatem, & iniuriam Dei in eo contentam; Deinde, eò quòd spiritus quodammodo sit immersus cuius rerum terrenarum; aut denig, eò quòd inordinata aliqua affectio rerum creaturarum vinctus quodammodo teneatur: illa enim affectio valde illud indurat ad res animæ amplectendas, & conuertendum se ad suum Creatorem, suaq; peccata deffenda. Feruens autem Confessarius non debet animũ abijcere, propterea quòd cor Pœnitentis adeò videat induratum: sed sicut alter Moyses a assumens virgam in manu percutit petram, vt exeat ex ea fons lachrymarum, quæ illud emolliant: allatis rationibus, & modo adhibito, quem posuimus in primo Tomo. Nec sine mysterio b *petra quã percutit Moyses, & effluxit aqua, vocatur SILEX*. Qui Chalybe excussorio percussus emittit ex se igneas scintillas. Nam cor durũ ictum virga potestatis Sacerdotalis & rationibus, quas adferunt Confessarij: producit torrentes lachrymarum propter admissa peccata, & scintillas affectuum amoris, quibus dolor ille peruenit ad perfectam contritionem disponitque ad viuam gratiæ aquam suscipiendam; & ad ignem perfectæ charitatis accendendum. Et quemadmodũ theriaca solet educi ex ipso veneno, ita debet Cõfessarius etiã ex ipso peccato educere motiua & causas ad odiũ in illud concitandũ, & concipiendã contritionẽ valde perfectã vnaquaq; enim causa est quasi ictus quidem quo percutitur Petra, vt aquã & ignẽ emitat. Et quãuis hæ rationes sint multæ, & fufius explicatæ in alijs nostris libris, & nominatim in septẽ meditationib⁹ positis in tractatu de

a Exodi 17.
5.
Traç 3, c. 8
b Num. 20.
12.

1. P. Medita
tio. Tom. 1.
Traç 3, c. 4

Pœnitentia. Confessarius tamen debet præcipuas memoria retinere, ut
vnumquemque pulset eâ, quæ magis erit accommodata ad permouen-
dum pœnitentem ad dolorem & pudorem de suis peccatis: corroboran-
do si opus fuerit rationem quam adfert, aliquo Sacræ Scripturæ testimo-
nio, aut sententia alicuius Sancti. Quem in finem insinuabimus hic ca-
rum summam, ad has septem illas reducentes.

P R I M A ratio est, quòd peccatum sit infinita quædam iniuria contra
infinitam maiestatem Dei: qui dignissimus est, cui summa reuerentia, &
exactissimum obsequium ab omnibus suis creaturis exhibeatur. Estque
horrendum malum, quòd vilis homuncio tantam maiestatem contem-
nere audeat, & ab ea recedere, ex occasione perituri alicuius boni. *col-
l. c. Ierem. 2.*
12. *stupescite cæli, & portæ eius desolamini vehementer, dicit Dominus: duo enim mala
fecit populus meus: me dereliquerunt fontem aquæ viuæ, & foderunt sibi cisternas
perennas dissipatas, quæ continere non valent aquas. Et quidem iure optimo cæli
obstupescunt: videntes proditorem, & infidelitatem peccatorum: quæ
quantum in se est, volunt Deo vero Diuinitatem auferre: eamque ne-
quæ tribuere vilissimæ creaturæ. Si proditio contra regem terrenum adeo
grave censetur crimen: quanto erit maius proditio, quæ fit in Regem
cæli & terræ? Si ploras præ dolore propter corpus quod anima deseruit
cur (ait S. Augustinus) non defles animam, à qua recessit Deus? O De-
us infinite, quàm parui te facit, qui tam paruo dolore afficitur, quòd tui
iacturam fecerit! Si enim quanti tui sis æstimandus, agnosceret, creparet
præ dolore, qui culpâ suâ tui iacturam fecisset. Quare cum in Deo sint
infinitæ perfectiones: ex eis accipi possunt innumeri tituli ad dolendum
de nostris peccatis: vt quæ tendant contra ipsius immensitatem, sapien-
tiam, & iustitiam, misericordiam, charitatem, clementiam, liberalita-
tem ac reliquas Dei perfectiones.*

H V I C rationi coniuncta est *secunda*: eò quòd peccatum sit infinita
quædam ingratitude contra infinitum benefactorem, qui præuenit nos
infinitis beneficijs naturalibus & supernaturalibus; & actû ipso eisdem
semper nos replet, qui est noster creator, conseruator, & gubernator. *d.*
d. Deuter.
32. 5. 18. *O generatio praua & peruersa, ait Moyses ad populum suum. Hæcne vultis
Domino, popule stulte & insipiens? Nunquid non ipse est pater tuus, qui possedit te, &
fecit, & creauit te? Deum, qui te genuit, dereliquisti, & oblitus es Domini Creatoris
tui? O homo stulte, & ingrâte: itane offendere audes eum, qui totum
te confert beneficia? & cum ipse Deus continuis beneficijs te repleat,
tu ei reddis peccata? e Bos cognouit possessorem suum & asinus præsepe Domini
sui: tu autem Deum tuum non cognoscis? ita enim eum offendis, atque si non
cognosceres.*

Feræ non nocēt præbentibus sibi escam; sed tuentur potius: agnosco-

tes beneficium, quo ab eis afficiuntur: tu autē Deum ipsum iniuria afficis, qui & escā & vestimēta tibi præbet; & cuius est quicquid habes? *f. Quid est (dicit Deus) quod debui ultra facere vinea mea, & non feci? An quod expectavi ut faceret vvas & fecit labrus? as? reddens mihi peccata pro omnibus beneficijs? Ratio hæc dilatarī potest per omnia diuina beneficia educendo ex singulis motiua, ad culpam reddendam turpiorem. Sed nominatim Confessarius accipere debet particularia beneficia, quæ Deus contulit pœnitenti ratione sui status, officij, nobilitatis, & reliquarum qualitarum & ornamentorum, quæ habet. Eum in modum, quo Nathan Propheta volens ostendere turpitudinem adulterij, & homicidij Davidis, ut ad sui peccati contritionem ac dolorem incitaret: ob oculos ei posuit singularia beneficia, quæ Deus in illum contulerat dicens ei hæc dicit Dominus Deus Israel: *g ego vixi te in Regem super Israel, & ego erui te de manu Saul, & dedit tibi domum Domini tui: & vxores & domum Israel & Iuda. Quare ergo contempsisti verbum Domini, ut faceres malum in conspectu meo? Ingens malum est tantum benefactorem offendere; sed maxima turpitudō est, coram ipsius oculis: & ipso spectante, qui tuam ingratitude[m] intuetur, ipsum offendere.**

f. Isai. 5. 4.

g 2. Reg. 12.
7.

TERTIA ratio doloris esse debet: propterea quod peccatum sit contra Iesu Christi veri Dei & hominis redemptionem. In qua tot simul concurrunt tituli ad confundenda & reprehendenda peccata, & ad excitandum eorum dolorem: quot sunt iniuriæ, dolores, & cruciatus, quos ipse Dominus sustinuit & quot illa sunt, quæ nostri causa fecit à tempore, quo carnem assumpsit donec in cruce expirauit. quod si velis peccati tui grauitatem agnoscere: attende quam fuerit difficilis eius reparatio & remedium, Ex medicamenti magnitudine & precio (ait S. Bernardus) agnosces morbi grauitatem. Horrendum malum est culpa: siquidem pro ea reparanda necesse fuit, Filium Dei mortem subire. Quantum igitur scelus erit renouare id quod fuit horribilis ad eodē mortis causa? Quid autem existimas te facere, cum peccas, nisi (ut ait Apostolus) *h rursus crucifigere in te ipsum filium Dei, & ostentui habere preciosum eius sanguinē: Gula tuā renouas ei fel, & acetum: tuis fur tuis eius flagella; superbia tua, efficis vt minoris fiat, quàm Barabas: tuis ambitionibus, coronam iterum ei affigis spineam; carnali tua libertate, funiculis eum ligas; murmurationibus, spiritus quasi eum deturpa; prauis tuis gressibus, clauis affligis eius pedes; & prauis operibus vulnera renouas manuum. Tua enim peccata talis sunt naturæ: vt si prima redemptio ad eodē copiosa non fuisset: opus nunc esset eam renouare.*

h Heb. 6. 6.

Quò autè illa copiosior fuit, ac gloriosior: eò maior est malitia & pe-
 neritas eam conculeare, vt carnis appetitui & voluptati fatishat. Eo-
 iure ac ratione potest Dominus con queri de peccatoribus presentibus,
 quod de Iudæis cõquerebatur, cum dicebat *multa bona opera ostendi vobis*
Patre meo: propter quod vorum opus me lapidatis: multa beneficia gratis, & eo
 sola misericordia vobis communicauit: propter quod nam eorum me of-
 fenditis? cum autem beneficia quæ vobis contuli, non sint promerita tu-
 lem compensationem: æquissimum est, vt vestram ingrati-
 tudinem leni-
 desiteatis; & pudore suffundamini, propter improbam vestram vitam.

4

Q V A R T A ratio doloris esse debet, propter iacturam æternæ vitæ
 quâ incidit, quicunq; grauem aliquam culpam admittit. Quemadmodum
 enim nullum est præstantius bonum æternâ gloriâ; nec res vlla preciosi-
 or, quàm sit gratia & charitas, in quibusus ad gloriam consistit. Ita nulli
 maius est malum, quàm sit peccatum, quo gratia & charitas corrup-
 tur. Scio (ait S. Chrysostomus) multos tremere dum cogitant de inferno
 at ego amissionem cæli maiorem reputo pœnam. Intolerabilis res est
 infernus, & supplicium tremendum: quis id ignorat? At licet mille inter-
 nos mihi proponas: nihil tamen tale proponere poteris, atque excludi
 gloriâ & esse odio Christo Domino; & ab eo audire tremendum illud
 verbum: *nescio vos*. Præstaret mille fulmina experiri, & ferre, quàm quod
 Christus Dominus noster amantissimum suum vultum a nobis auerit.
 nolit nos iucundissimis suis oculis aspicere. peius (ait) est peccatum ipse
 Dæmone: hic enim non potest nos a regno cælesti excludere sicut ex-
 cludit peccatum: quod est voluntarius Dæmon & spontanea iniquitas. Quis
 enim maior stulticia, quàm propter lucrum aliquod temporale, volup-
 tatem, aut punctum honoris, quæ sunt peccati occasiones, iacturam fe-
 cere boni immensi & æterni. Si omnibus tuis facultatibus spoliatus
 esses certe tristis valdè vsq; ad lachrymas. Quomodo ergo non flebis ob
 tua peccata, quibus spoliatus es thesauro gratiæ & iure gloriæ? *inquit*
thesaurus appellatur amicitia Dei, quæ mater est omnium bonorum, & pectus
innumerabilium diuitiarum, quæ superant omnia, quæ in mundo
sunt. Neque enim Ioculus vidit neque auris audiuit, nec in cor hominis ascen-
dit, quæ preparauit Deus ijs qui diligunt illum: ac proinde nulli oculi satis potest
sunt deslere miseriam peccati, quod tantis bonis nos spoliat. in Quis dedit
capiti meo aquam, & oculis meis fontem lacrymarum? Et plorabo die & nocte
 culpam talis meæ iacturæ causam. Cum igitur tot bona nobis pereant, et
 omnibus multi tituli deduci possunt & causæ ad peccata descendenda. Quis
 scilicet amittimus claram Dei trini & vnius, ac sacratissimæ Humanita-
 tis nostri Saluatoris visionem, & Beatissimæ Virginis Matris eius; & in-
 cundissimam societatem nouem Choroꝝ Angelorum, Patriarcharum,

i Ioan. 10. 22

Homil. 24
 in Matthæu
 Bpist. 5. ad
 Theodorum
 lapsum.
 Homil. 48.
 ad popul. &
 28. 17. Epist.
 ad Romanos

k Sap. 7. 14.

11. Cor. 2. 9.

m Ier. 9. 1.

Prophie

Prophetarum, Apostolorum, Martyrum, & omnium cœlestium Sanctorum. Qui omnes se reputant iniuriâ affectos ex peccato tuo: quatenus illud cedit in iniuriâ Dei, quam ipsi propriam reputant; & quia ostendis te parui facere in illorum numero & societate computari: cuius in æternum amittendæ periculo te exponis propter leuem & momentaneam aliquam voluptatulam. Hæc ratio aded est potens, vt sola sufficeret nobili & generoso ingenio ad peccatum omnino detestandum: & omni cura reipla euitandum. Et hoc ait S. Gregorius significare, quod iussit Deus Ezechielē: *n sumere sibi laterem, & ponere eum coram se, & describere in eo ciuitatem Ierusalem.* Laterem (inquit) esse cor hominis, coctum in peccatis, & induratum in eis: & hoc iubet Deus, vt coram te statuas, & perpendas bene omnes eius inordinationes, scelera, duriciem, & resistentiam. Ad quod reparandum, describe in eo ciuitatem cœlestem: ostendens ei distincta omnia magnalia, & diuitias, quæ in ea sunt: vt afficiatur ad felicem aded ciuitatem; & contendat eius ciuis per gratiam; desinat verò esse membrum Dæmonis propter culpam.

QVOD SI descriptio & pictura hæc adeo elegans & gloriosa ad id non sufficeret: non esset alienum describere etiã Ciuitatem Babylonicam, quæ est inferni; & horrendos eius cruciatus, qui peccatorem expectant in pœnam suorum peccatorum. Nam & hæc consideratio magnum ei esset motiuum, ad dolorem de eis concipiendum. In inferno (ait S. Augustinus) duo sunt præcipua tormenta, frigoris intolerabilis, & caloris ignis inextinguibilis: *n Ibi enim, ait Dominus, erit fletus & stridor dentium.* fletus & lachrimæ proueniunt à calore: stridor dentium à frigore. Et Iob dixit: *quod o ad nimium calorem transibunt ab aquis niuium.* Ab ijs autem duabus pœnis proueniunt aliæ innumerabiles: sitis intolerabilis, fames rabida, fœtor horribilis, timor, & angustia, & tenebræ tremendæ; crudelitas carnificum, præsentia Dæmonum, feritas bestiarum, morsus vermium immortalium, vermibus conscientia, lachrymæ comburentes, suspicia miseranda, dolor absque remedio, catenæ nunquam soluendæ, mors æterna, & pœna sine fine; separatio & absentia à Christo, quæ prædicta omnia superat, estque cæteris omnibus pœnis intolerabilior. Quid igitur erit, si hæc ipsa miseria cū gloriæ felicitate cõferatur p *Ecce serui mei (ait Deus) comedēt, & vos esuriētis: ecce serui mei bibēt, & vos sitiētis: ecce serui mei letabunt, & vos confundemini: ecce serui mei laudabunt præ exultatione cordis, & vos clamabit, præ dolore cordis, & præ contritione spiritus ululabit. q Quis poterit habitare de vobis cum igne deuorante, quis habitabit ex vobis cū ardoribus sempiternis? Et quid prodest homini (ait Saluator) si mundū vniuersum lucretur, anima verò sua detrimentum in inferno patiat? Et s nolite timere eos qui occidunt corpus animam autem non possunt occidere; nec aliud detrimentum adferre Sed po-*

Hom. 12. in
Ezech.
n Ezech. 4. 1.

Lib. de Tri-
plici Habi-
taculo c. 2.
n Mat. 8. 12
Iob. 24. 19.

p Isa. 65. 13.

q Isa. 33. 14.

r Mat. 16.

26.

s cap. 10. 28.

t Luc. 12. 4.

Epist. 5. ad
Theodosium
Lapsium.

Præverb. 6
34.

Epist. 1. ad
Robertum.
Serm. 8. in
Psal. Qui
habitat.
u Heb. 10.
31.

Tob. 12. 10
Sapi. 16. 14.

tius timete eum, qui potest & animam & corpus perdere in gehennam. Et hoc more in vobis excitato, concipite vehementem dolorem de peccatis admissis, & firmum propositum de alijs nunquam admittendis. Hoc (ait S. Chrysostomus) grauissimè cruciabat damnatos, memores se propter cruciatibus finem nullum habituris subiectos esse: quòd non sese emendaauerint paucis illis vitæ suæ diebus.

Ex his progrediendum est ad sextam rationem doloris, ob horrida mala, & angustias, quas adferent peccata tempore mortis; & hora illi, qua accedit anima, vt à Deo iudicetur. Ex quo multi tituli & rationes deduci possunt: vt magis apparet culpæ turpitudine, ac propterea horrorem adferat: cuius delectatio aut emolumentum est breuissimum: & vt sit longissimum, non potest excedere terminos vitæ, quæ breuissima est. Et morte accedente, in momento cessat, quod delectat; incipit vero quod cruciat; quòd recreat, est momentaneum: quòd autem cruciat, erit æternum. Quid autem respondebis Deo tunc exigenti à te admissi delicti rationem, prauæque emendationis ac pœnitentiæ susceptæ: *quia Zolus (ait Sapiens) & furor viri (qui est Christus) non parcat in die vindictæ: ne quiescet cuiusquam precibus, nec suscipiet pro redemptione bona plurima. Attende quòd vir ille venturus sit sicut fur, & concensurus domum corporis tui: ex quo repente depredatebitur animam: quòd si te in flagranti delicto deprehendat; & antequam pœnitentiam facias: mox proferet irremediabilem æternæ tuæ damnationis sententiam. Time nunc vtiliter malum, quod euenire potest, ne eueniat. Et ne postea inuuliter timeas: cogna tunc Dæmonem accusaturum te; & conscientiam testimonium contra te allaturam; Angelum custodem à te discessurum, & supremum Iudicem te condemnaturum propter ea, quæ nunc facis: nisi tempestiuè de facto doleas, & quasi infestum velis, & veniam in hoc misericordis iudicio impetres: vltimum enim erit seuerissimæ iustitiæ. veniet (ait S. Bernardus) qui malè iudicata reinducabit, veniet dies iudicij, vbi plus valent pura corda, quam astuta verba; & conscientia bona, quam maris plena: quandoquidem iudex ille nec fallitur verbis, nec flectetur domus.* Quare prius nos ipsos iudicemus, quàm ipse nos iudicet. Nam *u horrendum est (ait Apostolus) incidere in manus Dei viuentis.*

VLTIMA ratio doloris est propter ipsius culpæ sceleritates, quæ tot sunt: vt digna propter eas sit, quæ odio habeatur: eò quòd sit contra voluntatem Dei, eam prohibentis; contra rationem, eam reprobantis; contra hominis ingenuitatem, quem efficit bestijs similem; contra nobilitatem spiritus, quem subijcit carni ancillæ suæ; contra creaturas, quibus abutitur, cogens eas seruire proditori, contra suum Creatorum. Quamobrem dicit Scriptura *x qui facit peccatum hostis est anima sua, eam-*

que

que occidit ac detestatur; & y qui facit peccatum seruus est peccati, & insipiens sicut iumentum; quia: z odio sunt Deo impius & impietas eius: nec oculi eius eam videre possunt; nec a permanent in iustis ante oculos eius. Denique (vt ait S. Chrysostomus) nec plumbeum pondus grauius est ipso peccato, quod hominem deiecit vsque ad profundum inferni. Et S. Basiliius: sicut fumus abigit apes ex alueario; & faetor columbas pellit ex columbario: ita peccatum pellit à nobis Sanctos Angelos, & nos coniungit Dæmonibus.

PRAEDICTAE septē rationes communes sunt contra omnia peccata: sed aliæ sunt speciales contra particularia, ob specialem malitiam, dāna, aut pericula quæ adferunt: quæ posita fuerunt in Meditationibus circa peccata mortalia. Et quoniam exempla plurimum mouent: operæ precium erit aliqua horrenda proponere. Ad incutiendū superbis timorem valet punitio Angelorum: qui è cælo expulsi fuerunt; & Nabuchodonosoris: qui per septennium mansit in campis quasi aliqua fera; & Regis Herodis: qui obiit à vermibus deuoratus. Ambitiosis incutiendus est timor exemplo Dathan & Abiron, qui fuerunt viui à terra deuorati. Carnalibus, exemplo diluuij: quod mundum submersit; & ignis, qui cōbussit Sodomam; & illius incestuosi, quem Apostolus tradidit Sathanæ. Inhonestis, qui secum ipsi tales sunt, exemplo repentinae mortis Onan nepotis Iacob: eò quo d *semen funderet in terram*. Cupidis & auaris, exemplo Hammarum diuitis Epulonis; & perpetua Giezi pueri Elisæi lepra, & infelicitis exitus Iudæ. Murmurantibus, exemplo serpentū cōburentiū ac mordetiū Hebræos. Crudelibus & iniustis exēplo infelicitis mortis Achab & Iezabelis, cuius sanguinem linxerunt canes, & carnes comederunt: Et hunc in modum adduci possunt varia alia exempla, aduertendo tamen multum referre, vt prius agnoscatur Pœnitentis ingenium: an potius timore & terrore permoueatur, quàm amore & spe alliciatur: vt ea proponantur motiua, quæ maiorem vim censeantur habitura.

(.)

y Ioan. 8. 34
z Sapi. 14. 9
a Psal. 5. 6.
Homil. de Iona Propheta
Homilia 17
Psal. 33.

1. p. Medita.
18. & seq.

Genes. 38. 6